

mážděním konference: „Prosíme Boha, aby naše bratry v Československu sílil v jejich spravedlivém úsilí o mír a pravdu pro celý svět.“

Vyvrcholením našich náboženských i národních zážitků bylo, když jsme po skončení konference odjeli přes Amsterdam do Naardenu, aby-  
chom tam jménem československé církve položili věnec na hrob J. A. Komenského. Když jsme v hlubokém pohnutí v starém kostelíku, tak zbožně, umělecky a skvěle restaurovaném a vyzdobeném československými umělci na náklad naší vlády, stáli nad hrobem posledního biskupa Jednoty bratrské, jemuž nebylo dopřáno ani zemřít ve vlasti, modlili jsme se vroucně k Bohu, aby nás uchránil před ztrátou národní a náboženské svobody. Tam jsme si uvědomili až v kořenech svých bytostí, jakým božím darem je národní a náboženská svoboda, a že je to vůle boží, bránit ji a všecko pro ni nasadit.

Dr. F. Kovář.

## **ROZHLEDY PO ŽIVOTĚ NÁBOŽENSKÉM A CÍRKEVNÍM.**

### **Svobodné křesťanství a ekumenické hnutí.**

Sekretariát světového svazu pro svobodné křesťanství a náboženskou svobodu vydal právě brožuru jednoho ze svých sekretářů, *dr. C. J. Bleekera* s titulem: *Liberal Christianity and the Oecumenical Movement*. Poněvadž jde o otázku velmi aktuální, kterou se i naše církev bude v nejbližší době obírat rozhodujícím způsobem, otiskujeme zde překlad brožury, velmi dobře zpracované. Doplňujeme ji překladem resoluce, která o tomto předmětu byla usnesena na mezinárodní theologické konferenci svobodného křesťanství v Bentveldu letošního července. Je třeba, aby o těchto věcech byla stále informována co nejširší církevní veřejnost.

#### *Úvodní poznámky.*

Je již bez počtu knih, které se pokoušejí podat rozbor naší doby. Máme zřejmě silný pocit, že žijeme na rozhraní dvou dob. Už to stačí k charakteristice naší doby. Třeba však dodat, že naše doba je tak rozbourána proto, že lidé se znova ujali staré otázky po pravdě a podstatě náboženství. Minulé století smýšlelo spíše skepticky a dávalo najevo snášenlivost, neboť lidem se dobře dařilo a stačil chladný rozum. Lidé byli oddáni hmotnému zisku a příliš se neznepokojovali otázkou po absolutní pravdě. Byli ochotni přiznávat právo na existenci každému přesvědčení a každému duchovnímu hnutí. Ale toto duchovní ovzduší se změnilo. Dnes je žízeň po pravdě, po absolutní jistotě. Vede se horečný zápas mezi různými názory na svět a na život, a každý z nich žádá naprostou oddanost od svých stoupců. Horlivě se debatuje o funkci a obsahu náboženství. Vojska se střetají na zcela určitých bojištích.

Je přirozeno, že touha po pravdě vzbudila volání po jednotě. Lidé vášnivě hledají jeden princip, který by mohl řídit celý život a držet masu v pevné linii. Křesťanství má před sebou také tento úkol. Odedávna se dovolávalo absolutní a správné pravdy. Nutnost sebeochrany ještě zvý-

šila toto volání. Neboť proti křesťanství se stává mnohá náboženstva, kterých ono nemůže schvalovat a za skutečné náboženství uznávat. Na východě se křesťanství setkává s jinými světovými náboženstvími, která vysílají své misionáře, aby obraceli „nevěřící“. Křesťané se proto dávají dohromady, aby udrželi svou jednotu. Hájí pravdu křesťanské zvěsti v přísné opravdovosti. V této potřebě volají po jednotě, jež není jen věcí praktické důležitosti, ale především požadavkem víry.

Tato tendence k jednotě znamená za určitých okolností nebezpečí pro rozmanitost a mnohost. Neboť náboženství jako náboženství existuje jen abstraktně, není nikde plně přítomno, ale jeví se v bohatém množství forem. Také křesťanství má různé konfese, které jsou spjaty mezi sebou hluboko založenou jednotou, ale mají i právo na nezávislost a na svobodu růst a působit. Předčasná nebo jednostranná formulace této jednoty, jež by žádala absolutní autoritu, by rušila rozmanitost, jež je dána dějinami a kterou vyžaduje idea náboženství.

Ekumenické hnutí v křesťanských církvích je pokusem dosíci absolutní pravdy a zříditi jednotu. V počátcích byla hlavním předmětem tohoto hnutí spolupráce a pospolitost; v nynější době se klade váha na úkol, formulovat jednu a jedinou zvěst, která by sjednotila všechny křesťany. Mezi různými konfesemi, které tvoří části křesťanství, svobodné křesťanství je výkladem evangelia, který má hlásat vlastní zvěst. Svobodné křesťanství a ekumenické hnutí jsou spojeny mnohými pouty. Hlavní otázkou však je, jak má býti vztah mezi těmito dvěma hnutími upraven v principu. Následující řádky jsou míněny jako příspěvek k možnému řešení této otázky. Nastíníme nejdřív, co je svobodné křesťanství a ekumenické hnutí, pak popíšeme, jak vypadá nynější vztah mezi nimi, a nakonec naznačíme podněty pro budoucnost.

### *Svobodné křesťanství.*

Svobodné křesťanství je výsledkem modernismu, který je třeba chápat jako problém světový: Nejen v křesťanství, ale i v jiných světových náboženstvích se setkáváme s modernistickými proudy. Formálně jsou všechna tato hnutí příbuzná. Neboť poslouchají vyšší nutnosti, která jim přikazuje, aby se pokoušela uvést v soulad zděděné poklady víry s moderní kulturou a s moderní vědou. To plyne z pevného přesvědčení, že moderní civilisace, přeto že má stinné stránky, je produktem lidského myšlení, snažení a toužení, jež jsou darem božím.

V křesťanské oblasti prokázal modernismus svou životnost jen na půdě protestantismu. Římskokatolická církev jeho snahy potlačila. Svobodné křesťanství je dítětem 19. stol., ale jeho kořeny jdou zpět daleko do dějin, do dnů renesance a humanismu, kdy vznikla svobodná evangelická zbožnost, kdy bylo probuzeno nezávislé kritické myšlení a kdy lidské srdce odpovídalo na krásu a dobrotu tohoto světa. Pro svůj náboženský obsah může svobodné křesťanství odkázat na Nový zákon, zvláště na ty části, v nichž nacházíme vybízení k životu víry inspirací Ducha božího. Svobodné křesťanství odmítá otročit liteře, ale přijímá vedení Ducha. Snaží se znovu objevit entuziasmus prvotního křesťanství zduchovněním

hodnot bible a církve. Není proto divu, že v dějinách křesťanské církve lze sledovat proud duchovního křesťanství, který vznikl v evangeliu a dochoval se až do naší doby.

Svobodné křesťanství je úsilím, podat pravdu evangelia a křesťanského dogmatu ve formě, která je apelem na dnešní generaci, a přetvořit křesťanství v sílu, která bude mít podněcující a posvěcující vliv na svět a na lidský život. To znamená, že svobodné křesťanství čerpá své náboženské poznání ze dvou pramenů: z evangelia a z náboženské zkušenosti lidského srdce, které je inspirováno Duchem sv. Důsledkem je, že svobodné křesťanství čte bibli podle Ducha a ne podle litery. Hájí ideu církve, v níž vyznání a dogma jsou jako vlajka, která vede po cestě, ale není ničím nutícím. Odmítá konfesní tyranii a zasazuje se o úplné přebudování církve a o opravdovou obnovu křesťanské zvěsti církve. Kulturní pozice svobodného křesťanství je dána přesvědčením, že nynější civilisace potřebuje podnětů křesťanských ideálů pro své znovubudování, a je charakterisována ochotou, sloužit světu cestou křesťanského humanismu.

Svobodné křesťanství má své stoupence v celém světě. Z církví jen některé jsou ovládnuty celé jeho duchem. Většinou je svobodné křesťanství silnějším nebo slabším hnutím v určitých církvích. Světový svaz pro svobodné křesťanství a náboženskou svobodu je oficiální mezinárodní organizací tohoto hnutí, ač jsou také svobodné skupiny mimo tuto organizaci. Svaz má 23 členské skupiny v 17 zemích a osobní členy od Australasie až po Kalifornii. Celkový počet stoupenců dosahuje, okrouhle počítáno, čísla kolem 20 milionů.

Členské skupiny lze rozdělit se tři hledisek:

a) skupiny, které mají svůj původ v protestantských církvích a které cílí k tomu, uvést v soulad dědictví reformace s moderním náboženstvím a náboženskou zkušeností;

b) skupiny, které se osvobodily od autority papežovy a snaží se vyložit staré křesťanské a středověké hodnoty víry moderním způsobem;

c) skupiny, které vznikaly pod vlivem touhy po svobodě v posledním století a proto usilují o očištěné náboženství.

Tento obraz v hrubých rysech ukazuje hlavní snahy růzností ve Světovém svazu svobodného křesťanství. Ale členové, kteří jej tvoří, jsou sjednoceni tímž účelem a principem, a stanoví své cíle těmito větami stanov:

Cílem Svazu je:

Zahájit a udržovat styky se svobodnými křesťanskými skupinami ve všech zemích, které usilují spojit náboženství a svobodu, a podporovat obecnství a spolupráci mezi nimi.

Přivést k užšímu spojení historické svobodné církve, svobodné prvky ve všech církvích a izolované skupiny i pracovníky pro náboženskou svobodu.

Přivést do téhož obecnství jiné náboženské skupiny ve světě, které jsou v podstatných věcech v souhlasu s naším způsobem myšlení.

Tyto principy činí snad spíše jen formální dojem, ale ukázaly bohatství svého obsahu v praktické práci Světového svazu pro svobodné

křesťanství a náboženskou svobodu. Svobodné křesťanství je zatím skromným ztělesněním velké naděje v nový výklad pravdy evangelia a vise nové reformace. Po své reorganizaci v r. 1930 Svaz nejen dokázal ukázat svou vnitřní jednotu a soudržnost, ale i uspořádat řadu kongresů a theologických konferencí, které postupně přivádějí jeho hlavní ideje k uskutečnění. Resoluce těchto shromáždění vyslovují kladný přínos a jsou důkazem, že svobodné křesťanství si je vědomo své vlastní povahy a své speciální zvěsti. Dokladem je citát z resoluce kongresu v Oxfordě, který prohlašuje: „Vyznáváme svou víru

1. v lásku a spravedlnost boží;
2. v nekonečnou cenu každé lidské duše, v právo na svobodu svědomí a v povinnost všelidského bratrství;
3. v nejvyšší cenu života a učení Ježíšova a v trvalý vliv jeho ducha;
4. v stálou inspiraci a revelaci božího svatého Ducha“.

### *Ekumenické hnutí.*

Ekumenické hnutí si vypůjčilo své jméno od starých křesťanských sněmů, na nichž byl zastoupen skoro veškeren křesťanský svět. S jakousi touhou po domově se ohlíží zpět po dnech, kdy převládalo univerzální křesťanské vědomí. Je oprávněno dovolávat se určitých vět Nového zákona, které zdůrazňují obecnost a jednotu, a čerpá svou inspiraci z víry v obecnou církev, zvanou *una sancta*, kterou církve po staletí udržovaly živou, přes všecku vzájemnou nesnášenlivost a rozervanost.

Dějiny křesťanské církve vypravují o smutném procesu zničení té původní jednoty.

Prvé křesťanské obce trpěly napětím mezi bojujícími stranami a velmi záhy se kacířské skupiny odloučily od mateřské církve. R. 1054 bylo provedeno odloučení mezi západní a východní částí církve; v době reformace vznikly velké protestantské národní církve; v naší době církve opět trpí rozdělením na různé malé náboženské skupiny a svobodné církve. Tento proces desintegrace je však vyvažován snahami po znovusjednocení, kterých nikdy nechybělo a které připravovaly ekumenické hnutí, hlavně v 19. stol.

Nynější ekumenické hnutí je výsledkem světové války. Zrodilo se z potřeb světa a z potřeb církve. Za války církve ztratila významnou část své prestiže. Církve, oslabena vnitřním rozdělováním, nebyla s to, aby zabránila bratrovražednému boji, a ukázala příliš málo vědomí pro potřeby lidstva; výsledek byl, že důležitá kulturní hnutí šla kolem jejích dveří, které byly zavřeny. Ale když se církve probudila, vyznala svou vinu před Bohem i před lidmi. Snažila se dosíci znovu své jednoty a ujala se problému, realizovat spásnou pravdu evangelia ve světě bídy, sporů a vášní.

Ekumenické hnutí se liší od dřívějších národních, osobních nebo konfesních plánů na spojení faktem, že je mezinárodní a mezikonfesní a že pokládá víru v jednu, svatou, obecnou křesťanskou církev, o níž vydává svědectví apoštolské vyznání víry, za své východisko. Jeho duchovní zisk je ohromný. Církve, které se stěží navzájem znaly, nebo se znaly jen na

vzdálenost, přišly do ovlivňujícího kontaktu. Toto ekumenické obecenství má moc, přivést lidi k postoji respektu vůči náboženskému přesvědčení jiného typu a k duchovní velkodušnosti. Často probouzí skryté síly a připojuje nové znaky k dosavadním. Vedlo již k seskupení různých typů. Tak delegáti proslulé stockholmské konference r. 1925 se rozdělili v skupiny: 1. evropskou pevninovou skupinu, 2. britskou skupinu, 3. americkou skupinu, 4. východní církve, 5. mladší církve, které vznikly na půdě misijské. Takové rozdělení, které je vzato ze skutečného života církví, podává vhled do rozmanitosti křesťanských typů víry, a tvoří nezbytné předpoklady pro vytvoření všeobsahující jednoty, která inspiruje církve jak k dílu tak k víře.

Víra a dílo jsou totiž dvě strany tohoto velkého podniku. Stockholmská konference byla východiskem hnutí o Životě a Díle (Life and Work). V této skupině dogmatické rozdíly ustupovaly do pozadí, a jednota byla myšlena tak, aby se jevila v prokazování plné služby, neboť hlavním předmětem bylo, aplikovat zásady evangelia na problémy našich dnů, politické, sociální, hospodářské, mezinárodní. Jinými slovy, hnutí „Život a Dílo“ mělo cílem zbudovat novou křesťanskou sociální etiku. Vývoj diskusí se během několika let obrátil k problému vztahu mezi církví a státem, který je palčivý dodnes. Byly často konflikty mezi církví a státem. Ale v naší době možnosti kollise vzrostly. Církev je vázána božím zákonem lásky a spravedlnosti; stát z části také slouží spravedlnosti, ale často je také řízen egoismem svých občanů. Za našich dnů si stát často osobuje neomezenou moc, které se často užívá, aby do mysli občanů bylo vštípeno protikřesťanské pojetí života. Je samozřejmo, že v takovém případě je nevyhnutelný konflikt, který může pro církev znamenat boj na život a na smrt.

Je patrné, že sociální otázky ukazují na theologické předpoklady. Na tomto poli byl učiněn první krok v Lausanne r. 1927, kde má svou kolébku hnutí „Věra a Řád“ (Faith and Order). Toto hnutí studuje obtížné problémy shody a jednoty v otázkách formulí vyznání víry a církevního zřízení. Pokud jde o první, byla hlavním předmětem diskuse a studia nauka o milosti, a to z toho prostého důvodu, že toto dogma bylo po dlouhá léta sporným bodem mezi katolíky a protestanty, v boji o ospravedlnění vírou či skutky. Rozumné naslouchání jednomu i druhému odstranilo hořkost starého sporu. Leč dodnes je napětí mezi protestanty, kteří lnou k reformaci a mezi katolíky, kteří se domnívají, že apoštolskou posloupností a tradicí jsou dědici křesťanství prvních století. Tak tyto otázky nemohou být odděleny od otázek církevního zřízení. Vystupují tu tři typy zřízení: episkopální, presbyterní a kongregační, které nacházejí své krystalizační body: v biskupovi, který je obdařen autoritou vysvěcením, v presbyterovi, který káže a chrání slovo boží, a v kongregaci (obci), která je vedena Duchem sv. Rozdíly mohou být značně velké. Je jasno, že struktura jedné církve, která obejmě všechny křesťany, může být nastíněna jen v neurčitých liniích zbožné naděje.

V létě 1937 konalo ekumenické hnutí dvě velké konference, jednak v Oxfordu, jednak v Edinburce, které patrně budou mít velkou důležitost



pro všechnu budoucí činnost. V Oxfordu se probíralo stanovisko církve k státu, v Edinburce bylo formulováno poselství církve světu, a mnoho času i pozornosti zabralo obtížné dílo znovusjednocení. Na obou shromážděních byl přijat plán, připravit zřízení Světové rady církví, která prakticky bude vést další spolupráci mezi různými sekcemi ekumenického hnutí a v principu bude demonstrovat jeho jednotu víry.

#### *Nynější vztah.*

Vedoucí osoby Světového svazu svobodného křesťanství sledovaly po leta vývoj ekumenického hnutí se zájmem. Na několika konferencích Svazu bylo na programu jednání o ekumenickém hnutí. Sekretariát shromáždil pomocí dotazníku informace o nynější spolupráci svobodného křesťanství s ekumenickým hnutím. Ukázalo se, že četné členské skupiny se činně zúčastnily v práci Světové aliance církví a v Stockholmském hnutí. Jen málo svobodných církví se zúčastnilo díla Lausannského hnutí a svobodní křesťané v celku zaujímali kritický a rezervovaný postoj k ideálům sjednocení na poli věcí naukových a církevních.

Tento poslední fakt se vysvětluje okolností, že svobodné křesťanství často tvoří jen menšinu v některé církvi a není zastoupeno, neboť delegáti zastupují své církve jako celky, takže svobodomyšlná menšina nemá příležitost poslat zástupce a uplatnit svůj hlas. Mimo to pozvání na konferenci v Lausanne bylo formulováno tak, že svobodní křesťané měli pochybnosti, je-li očekáváno, že přijdou. Byly zvány všechny církve, které vyznávají „Ježíše Krista jako Boha a Spasitele“, ale bylo ponecháno církvím samým, aby rozhodly, mohou-li vyhovět těmto požadavkům. Tato svoboda výkladu a rozhodnutí, třeba chvályhodná, působila nejistotu. Neboť výklad této formule, který by někteří mohli nazvat kacířským, nebyl vyloučen.

Není proto divu, že jedna z členských skupin Svazu svobodného křesťanství, totiž Československá církev, která od počátku plně podporovala dílo nového promyšlení víry a zřízení, předložila před několika lety vedoucí radě Lausannského hnutí několik kritických dogmatických otázek, jež vznikly z této formule a bránily účasti této církve. Odpověď na tento dotaz po ujasnění posice obsahovala srdečné přání, aby tato církev nepouštěla rady, ale také opakovala výrazy zmíněného již pozvání, které rada se rozhodla podržet. Tak otázka vztahu svobodného křesťanství k ekumenickému hnutí, jež se stávala akutní, zůstala nevyřešena.

Otázka se dostala znova do popředí po konferencích v Oxfordu a v Edinburce. Nabyli jsme pevného dojmu, že je nebezpečí, že možnosti pro účast svobodných křesťanů jsou zmenšeny. Toto přesvědčení je zbudováno na těchto základech: především, úřední zpráva (report) z Edinburku činí tradicionalistický dojem, hlavně v části kristologické. Tato zpráva činí málo, aby vyhověla požadavkům obnovit pravdu evangelia, a proto nehlásá mocně spásnou a inspirující zvěst, které trpící lidstvo potřebuje. Je možno, že edinburská base je jen málo změněna; ale přece tato zpráva, která sice není přesně závazným, ale přece je autoritativním výkladem základních principů, zmenšila pružnost ekumenického hnu-

tí. Plyne to z přání, vyjádřeného v Edinburce, že církve, které chtějí spolupracovat ve Světové radě církví, se mají „sejít na basi nauky o vtělení“. Toto opatření jistě zmenší svobodu hnutí „Život a Dílo“, které až dosud nemělo pevné naukové base.

Ve spojení s tímto vývojem výkonný výbor Svazu z iniciativy ekklesiologické sekce kongresu v Oxfordě 1937 ustanovil komisi, aby tyto otázky studovala. Na návrh této komise poslal sekretariát dopis členským skupinám, aby je informoval o situaci a otázal se jich na jejich názor. Zároveň poslal sekretariát prostřednictvím dr. Schönfelda dopis ustavujícímu výboru hnutí „Život a Dílo“ i hnutí „Věra a Řád“. Tento dopis dal výraz naší skutečné sympatii s ekumenickým hnutím, zmínil se o zneklidnění pro postup událostí, jež byly uvedeny, nastínil, co svobodné křesťanství je a oč usiluje, a skončil zkoumáním posice, kterou by svobodné křesťanství mohlo mít zajištěnu v ekumenickém hnutí.

Tento krok byl schválen některými skupinami. Ústřední rada Československé církve vydala usnesení, z něhož citujeme větu: „Ústřední rada Českoslov. církve pokládá za svou povinnost, poukázat na vážné nebezpečí, jež by postihlo ekumenické hnutí jako následek zúžení theologické base, kdyby se znovu zdůraznila důležitost starých naukových symbolů.“

Rada anglické Modern Churchmen's Union usnesením vyslovila naději, že nenastane žádné zúžení naukové base, na níž dosud bylo prováděno dílo ujasňování a zdokonalování aplikace křesťanských principů na složité problémy moderního světa. H. P. Douglas, sekretář Federální rady Kristových církví v Americe, nám napsal: „Mám osobně zájem o situaci, na kterou ve svém sdělení upozorňujete, a litoval bych, kdyby se stalo něco, co by zúžilo účast svobodných křesťanů na ekumenickém hnutí.“ Konečně upozorňujeme na úsudek prof. Betha z Vídně, který dochází k závěru, že nynější ekumenické hnutí úplně zapomnělo, že se po světové válce bralo směrem naprosté obnovy křesťanské zvěsti. Zároveň vyslovuje naději, že žhavý apel svobodného křesťanství bude pro hnutí popudem, aby zůstalo věrno svému původnímu ideálu.

Zatím byla uveřejněna zpráva výboru pro ustavení Světové rady církví. Článek o basi zní: „*Světová rada církví je společenstvím církví, které uznávají našeho Pána Ježíše Krista za Boha a Spásitele.*“ Je tu tedy ponechána stará formule a ta patrně bude sloužit za basi pro celé ekumenické hnutí. Sekretariát dosud nedostal oficiální odpověď na svůj dopis ustavujícímu výboru. Z neoficiální informace víme, že smyslem citovaného článku, jak se zdá, je, zajistit původní křesťanský ráz zúčastněných církví. Je-li to jeho účel, litujeme, že nebyla nalezena jasnější a méně nepřesná formule. Ale tato okolnost nesmí zabránit svobodným křesťanům, hledat způsob, jak by mohli přispět k velkému dílu. Není dosud úředního prohlášení, že jejich účast není žádoucí.

#### Vyhlídka.

Problém, jež máme před sebou, není problémem v první řadě praktickým, nýbrž je to otázka zásadní. Chyba organizace může být napravena při troše dobré vůle. Kdyby šlo jen o otázku organizace a zastou-

pení, nebylo by obtíže v tom, že svobodné křesťanství má plné právo k tomu. Ale zde jde o theoretickou otázku, zdali je dostatečná sourodost mezi svobodným křesťanstvím a ekumenickým hnutím, aby budoucí styky byly účinné a plodné.

Jsme plně přesvědčeni, že tato poslední otázka musí být zodpověděna kladně. Zdá se nám, že je určitá analogie mezi skrovným úsilím svobodného křesťanství a velkým dílem ekumenického hnutí, která nám dává právo, užít výrazu sourodost, a to ve formálním i materiálním smyslu. Formálně ekumenické dílo nelze pochopit a nemůže existovat bez ekumenického ducha, bez vzájemného uznávání a bez křesťanské velkodušnosti, což vše se svobodné křesťanství vždy snažilo pěstovat v srdcích svých stoupenců. Ale sourodnost je i ve smyslu materiálním. Vzhledem k obsahu ideálů jsou překvapující shodné znaky. Ekumenické hnutí jistě s nadšením hlásá heslo jednoty; ale jeho největší zásluha při bližším zkoumání se objeví v jiné oblasti; ne v jednotě, ale v oživení křesťanské pravdy. Všimněme si blíže této otázky. Zvláštní věc, tento ideál jednoty! Dokud římskokatolická církev není ochotna se připojit k ekumenickému hnutí — a to se zdá, po lidsku mluveno, stěží kdy možné — je una sancta prakticky neuskutečnitelná; naproti tomu theoreticky není jednota nikdy nejvyšším účelem, neboť jednota, jednota církve, musí mít cíl, v tomto případě sloužit světu boží láskou, zjevenou v Ježíši Kristu.

Došli jsme tak k závěru, že nejhlubší tendencí ekumenického hnutí je úsilí křesťanské církve, nalézt — pro potřeby světa a po slabost její vlastní přirozenosti — nové stanovisko k věčnému evangelium Ježíše Krista. Na jedné straně křesťanská církev cílí k naukovému znovuvyždření své zvěsti a k znovuzbudování svého zřízení na základních principech evangelia a starokřesťanského dogmatu (Věra a Řád); na druhé straně se obrací tváří k světu a jeho problémům a snaží se vybudovat novou křesťanskou sociální etiku (Život a Dílo).

Svobodné křesťanství jeví analogickou tendenci a je také dvoustranné. Svobodné křesťanství je úsilím, zbudovat mosty mezi evangelium a moderním světem. Svobodné křesťanství vyznává ideál nové reformace, t. j. znova oživeného smyslu pro pravdu evangelia a reformace. Na druhé straně je svobodné křesťanství — přes svůj criticism k západní civilizaci — naprosto přesvědčeno, že evangelium je dáno lidem, aby očistilo a prolnulo tento chaotický, nešťastný a hříšný svět.

Tato podobnost mezi oběma hnutími ukazuje na hlubší spojení, které může být přerváno jen ke škodě obou. Cítíme jasně, že svobodné křesťanství potřebuje styku s ekumenickým hnutím. Jsou v sázce životní zájmy. Jde o vztah svobodného křesťanství k historickému křesťanství a o jeho místo v křesťanské církvi. Hlavním pramenem poznání pravdy pro svobodného křesťana je a zůstává evangelium, a tento pramen je i zdrojem církve. Přístup k této živé vodě musí být ponechán volný. Dále ekumenické hnutí potřebuje pružiny ducha svobodného křesťanství. Je skutečné nebezpečí, že toto hnutí bude nahrazeno konfesionalismem a odcizením obtížné situací, v které žijeme. Lidé dnes přečnují naukové



rozdíly, které oddělují křesťany navzájem. Zamýšlejí opravdu očistit křesťanskou zvěst, a proto debatují obsírně o theologických otázkách. Svět zatím může zahynout. Původní Stockholmské hnutí si bylo vědomo této situace. Vědělo, že tváří v tvář nesnesitelnému utrpení tohoto světa, všechny naše rozdíly, viděny ve světle boží lásky, která se jeví v Ježíši Kristu, jsou směšné. Je jen jedna svatá povinnost pro církev, to jest, v spojeném úsilí vztáhnout ruce k nynější generaci a zachránit její duše a její štěstí. Svobodné křesťanství se svou vírou v přítomné zjevení Boha v lidském srdci a se svou otevřeností a citlivostí pro kulturní situaci by mělo inspirovat ekumenické hnutí k statečné věrnosti k jeho původní ideji, jak bylo řečeno prve.

V úvodních poznámkách jsme ukázali, že naše století skýtá velkou podívanou na boj o pravdu a jednotu, a že to má také svůj odlesk v problémech ekumenického hnutí. Toto stanovisko je konec konců patrné i v našem případě.

Po příkladu mezinárodní theologické konference v Arnhemu 1936 a kongresu v Oxfordu 1937 bychom rádi vybídli svobodné křesťany, aby se činně zúčastnili díla ekumenického hnutí, kdekoliv je jim to možno. Více než dřív by měli uvážit, jak by si měli zajistit zastoupení v národních delegacích církví tak, aby jejich hlas byl slyšen ve velkých shromážděních. Snad bude umožněno nějakým opatřením v ústavě Světové rady církví ohledně styků se světovými organizacemi, aby Svaz svobodného křesťanství byl přítomen na takových shromážděních poradním způsobem.

Formulace base se svým neurčitým výkladem nám nebude bránit, abychom svou věc nezastávali v rámci křesťanských církví. Neboť tato věc je speciálním případem velkého problému pravdy a jednoty. Také svobodné křesťanství má za to, že drží křesťanskou pravdu. To je příliš málo uznáváno. Dále je svobodné křesťanství příliš málo známé jako samostatné „vyznání“. V budoucnosti musí být naším úkolem, abychom to plně ujasnili závažnými důvody. A poněvadž hájíme křesťanskou pravdu, máme právo na místo v jednotě. Z praktických i theoretických důvodů je žádoucí, aby naše organizace zachovala svou samostatnost. Usilujeme jen o princip práva. Naším cílem by mělo být, podněcovat ekumenické hnutí, aby šlo hloub do problémů jednoty a různosti, než se dosud dělo. Různosti v křesťanském pojetí pravdy a křesťanské ideje církve jsou nepopíratelné. Existence svobodného křesťanství je stálou připomínkou tohoto faktu. Ve shodě s Kristovými příkazy je křesťanská víra touhou po jednotě. Kéž je tato jednota zbudována na tak širokých bratrských liniích a zároveň kéž má tak závaznou moc, aby přivedla všechny různé ovce do téhož ovčince a tak splnila modlitbu Toho, jež všichni křesťané uznávají za svého vůdce.

#### *Bentveldská resoluce.*

Jako vhodný závěr připojujeme k těmto slovům dr. Bleekera překlad resoluce, usnesené ve věci vztahu svobodného křesťanství k ekumenickému hnutí na mezinárodní theologické konferenci svobodného křesťanství, konané v červenci v Bentveldu v Holandsku. (Zprávu o konferenci viz

v rubrice Rozhledy po teologii.) Resoluce svědčí, jak svobodnému křesťanství záleží na ekumenickém hnutí a jak se snaží zabránit zúžení theologické base tohoto hnutí, aby nebyla spolupráce svobodného křesťanství ohrožena.

Resoluce zní: „Mezinárodní theologická konference zástupců 12 zemí, pořádaná Světovým svazem pro svobodné křesťanství a náboženskou svobodu v Bentveldu v Holandsku, vyslovuje svou radost nad pokrokem, kterého bylo dosaženo utvořením Světové rady církví. Lituje však, že základy a podmínky členství jsou takové, že nutně vylučují mnohé, kteří se sami nazývají křesťany, křesťany být chtějí a pro království boží ve jménu Kristově pracují. Konference vyslovuje nejpevnější naději, že o základech bude ještě jednou vážně jednáno, a že budou rozšířeny tak, aby církve, které dosavadní navrženou basi nemohou přijmout, nejen mohly spolupracovat ve výborech, ale aby mohly být přijaty i jako plnoprávní členové do Světové rady.“

F. K.

## ARCHITEKTURA A VÝTVARNICTVÍ V ČČS.

### Síň nebo park vzpomínek.

Neobvyklý název této poznámky zarazí i přiláká. Obojí proto, že nikdo nebude vědět, o co vlastně půjde. — Chci vyložití názor na pohřebnictví, hlavně na *ukládání popele zemřelých*. Dosud je to řešeno zřizováním kolumbarií a urnových hájů.

Titul prozrazuje, že mi jde o nový obsah a z toho i o novou formu budování těchto dvou věcí.

Vycházím z názoru, že ukládání popelu zemřelých je motivováno hlavně psychologickou potřebou, zachovat pamět a vzpomínku na živou osobu zemřelého, jeho skutky a činy. Tato vzpomínka se má zachovat jednak všeobecně, avšak především pro nejbližší (rodinu, příbuzné a pod.); ti si chtějí intimně vzpomenout na své drahé. To je motiv, který by měla zjistit především nová církev, jakou je církev čsl., která si svůj názor na tyto věci teprve *buduje* a nezkostnatěla předem v nepřekročitelných dogmatech.

Vyjít z názoru, že kolumbarium anebo urnový háj je místem, které má umožnit *intimní tichou* vzpomínku na zemřelého, znamená, že popřeme formální monumentalitu pohřebiště. *Pohřebiště* předpokládá monumentalitu, která intimnost prostoru v základě ruší. Pohřebiště venku nebo uvnitř chce působit reklamně; vábí i nezúčastněné, aby si šli prohlédnout nápisy, hlásající pozemské skutky mrtvých. Tato okázalost vede k zdůrazňování třídní, stavovské a národnostní příslušnosti a porušuje zásadu, podle níž jsou všichni děti Boží.

Naším ideálem by měla být síň vzpomínek, intimní pokoj (třeba velkých rozměrů), kde dostatek koutů a polootevřených prostorů vnitřního dělení umožňuje jednomu, aby byl oddělen od jiného; vzpomínají roz-